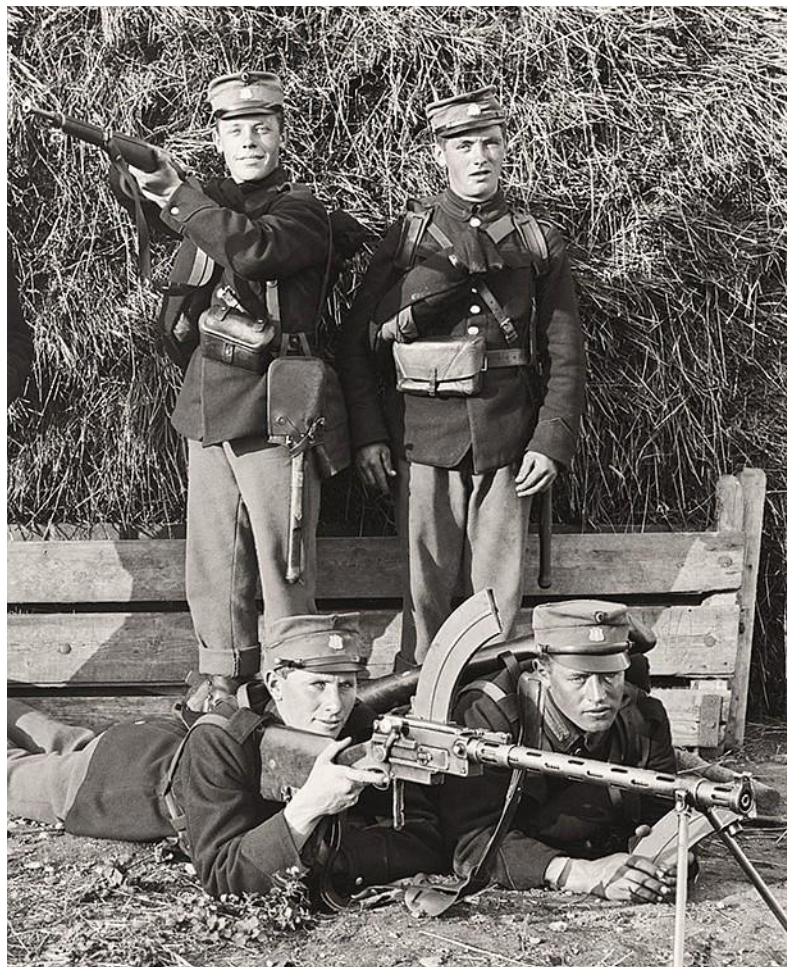
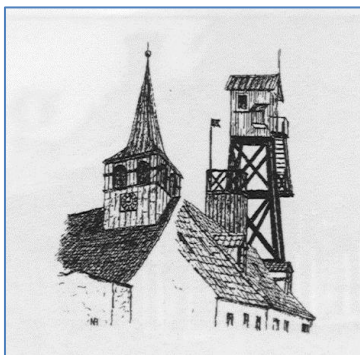

Kikkenborgen

August 2014

*Medlemsblad for Dragør Lokalhistoriske Forening
og nyt fra Dragør Lokalarkiv*

DLF's logo er tegnet af Niels Febber Andersen. Lokalarlivets kikkenborg er fotograferet af Jørgen D. Petersen.

Kikkenborgen er et fælles blad for Dragør Lokalhistoriske Forening og Dragør Lokalarliv. Bladet udsendes til DLF's medlemmer og uddeles til alle interesserede fra Lokalarlivet og bibliotekerne. Bladet bliver også lagt på Lokalarlivets og DLF's hjemmesider.

Forsiden: Soldater fra sikringsstyrken under 1. Verdenskrig indkvarteret hos gårdejer Jan Petersen, Møllevvej 13 i Store Magleby.

Dragør Lokalhistoriske Forening

www.dragoer-lokalhistorie.dk

Email: info@dragoer-lokalhistorie.dk

Formand: Kurt Mathisen (ansvarshavende), Harevænget 30, 2791 Dragør.

Tlf. 32 53 45 04 / 40 53 45 04. Email: kurt@4504.dk

Næstformand: Claus Ehlers, Søvej 39, 2791 Dragør. Tlf: 32 53 32 23.

Sekretær: Dines Bogø, Ulpilsager 57, 2791 Dragør. Tlf. 32 53 11 53/20 85 11 53.

3253@1153.dk

Kasserer: Leise Hansen, Krudttårnsvej 143, 2., 2791 Dragør. Tlf. 28 96 91 37.

Kontakt vedr. medlemskab: Irene F. Larsen, Drogdensvej 2, 2791 Dragør. Tlf.

32 53 23 32

Dragør Lokalarliv

www.dragoer.dk/lokalarkivet

Stationsvej 5, 2791 Dragør. Tlf. 32 89 03 29. Email: lokalarkivet@dragoer.dk

Åbningstider: Tirsdag 13.00 – 17.00 Torsdag 10.00 – 17.00 samt efter aftale.

Se også den lokalhistoriske side på Facebook:

www.facebook.com/kikkenborgen.

Da verdenskrigen kom til Amager

I år markeres over hele Europa 100 året for udbruddet af den første verdenskrig. Danmark var ikke aktiv deltager i krigen, men blev alligevel berørt af den på mange måder.

Straks efter krigsudbruddet indkaldte man soldater til en "sikringsstyrke". En egentlig mobilisering ville stride imod vores stilling som et neutralt land. I begyndelsen af august 1914 kom en del af disse soldater til Amager, for at kunne beskytte hovedstaden, hvis krigen kom hertil. I alle fire krigsåre var der soldater i Dragør og Store Magleby, men det var dog ikke de samme hele tiden.

Med mellemrum blev de indkaldte soldater skiftet ud med andre. Indkaldelsestiden var normalt 2-2½ måned. Derefter var soldaterne hjemme i 5-6 måneder, før de blev indkaldt igen. Den hyppige udskiftning vakte bekymring i sognerådet i Store Magleby. Man mente nemlig, at de soldater, der kom

*Billedet øverst: Indkvarterede soldater på Langhøjgård i Store Magleby fotograferet sammen med gårdens beboere.
Herover: Soldater ved vandpost i Store Magleby.*

fra egne i landet, hvor der var mund- og klovtsyge, kunne udgøre en risiko, fordi de bragte smitten med sig. Så mens krigen raser ude i Europa, tænker Store Magleby-bønderne først og fremmest på deres kreaturers ve og vel!

De mange soldater, der i al hast blev indkaldt, måtte i starten indkvarteres på gårdene. De menige soldater lå i høet i laderne, mens officererne kom indenfor i stuehusene. På Hollændergård i Store Magleby fik man allerede den 2. august besked om, at gården skulle indkvartere soldater, "i anledning af den russisk-tyske krig", som Dirch Bacher Dirchsen skriver i sin dagbog. Dagen efter ankom kaptajn Troels Schmidt, korporal Petersen og otte mand af 13. bataljons 2. kompagni.

Bertel Petersen, fra gården Aldershvile ved Kirkevej mellem Dragør og Store Magleby, skriver i sine erindringer:

"Ved firetiden om eftermiddagen kom der tre husarer ridende ind i gården. De var i krigsmæssig udrustning med sabel og karabin, med 60 skarpe patroner i patrontaskerne i bæltet. De fremviste en indkvarteringsseddel lydende på

Når krigen alligevel ikke kom til Amager, kunne soldaterne jo lige så godt fordrive tiden med underholde den lokale befolkning, som her på Strandhotellet i Dragør.

”Gårdejer Peter Petersen, Kirkevej”, så der var ingen tvivl. Den ene var endda korporal, så han skulle have en rigtig seng. En jernseng blev opredt henne ved vinduet til korporalen, og der blev ophængt en presenning som skillerum.”

De mange soldater var sultne og det krævede naturligvis, at forplejningen blev organiseret. Amagerbladet skrev i oktober 1914: ”Saavel Officerer og Underofficerer som Menige nyder den bedste Modtagelse og spiser saa at sige ved Familiens Bord. De fleste Steder slaar man Soldaternes Udlevering af Forplejning sammen med egne Madindkøb og laver Maden i Fællesskab”.

Mens det i begyndelsen sikkert har været en spændende oplevelse for de indkaldte at ”komme i trøjen”, blev soldaterlivet hurtigt rutine. Som tiden gik, blev det sværere og sværere at motivere de indkaldte soldater. Det kneb med disciplinen, og antallet af straffesager for udeblivelser o.lign. steg.

Der blev taget forskellige initiativer til at sætte fritidsbeskæftigelser i gang. F.eks. havde man mulighed for at arrangere foredragsrækker eller undervise soldaterne i husflid og sløjd.

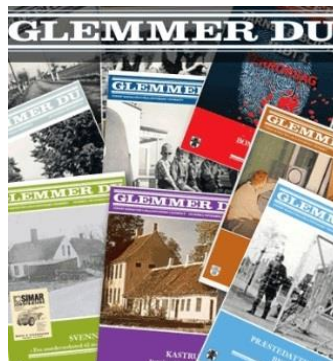
KFUM sørgede også for at soldaterne kunne få fritiden til at gå og etablerede soldaterhjem på både Kongelundsfortet, Dragørfortet og i baraklejrerne.

Man sørgede også for at støtte soldaterne økonomisk, så de fik lidt tilskud til lommepengene. I september 1914 blev der holdt koncert i Dragør og overskuddet på 216 kr. gik til soldaterne i 37. batallion, så de kunne få forsålet deres støvler og indkøbt underbenklæder.

Men det var nok først og fremmest baller og fester, der gjorde at tjenesten var til at holde ud. Og mon ikke mange lokale piger har nydt at få en svingom med en flot ”Jens” i uniform.

Hvis du vil læse mere om verdenskrigen på Amager, så udgiver Tårnby Stads- og Lokalkiv sammen med Dragør Lokalkiv to hæfter om emnet. Det første udkommer omkring 1. september og handler især om de militære anlæg og soldaterne fra sikringsstyrken. Anden del, der kommer før jul, fortæller om, hvordan krigen påvirkede hverdagslivet på Amager.

Hæfterne kan fås på arkiverne og bibliotekerne i Tårnby og Dragør.

Da kanonerne blev skudt af om onsdagen

I år er det 100 år siden, at Dragørfortet blev taget i brug. Fortet er ét af de sidst opførte af en lang række anlæg, der tilsammen udgjorde Københavns Befæstning, som siden 1880'erne var blevet stærkt udbygget.

Dragørfortets opgave var at hindre fjendtlige skibes passage gennem Øresund og at forhindre at fjenden gik i land på Amagers sydkyst for at angribe København. Fortet blev bygget på en kunstig ø uden for Dragør og forbindelsen til land skete på en træbro.

Fortet fik fra starten ikke nye kanoner, men måtte nøjes med 30 år gamle, brugte kanoner med en diameter på hele 35,5 cm. Det var fire meget tunge såkaldte "Bergske Kanoner", der var anskaffet efter en beslutning i Folketinget, hvor Venstres ordfører, Christian Berg fik stemt beslutningen igennem. Kanonerne vejede 58½ ton og de projektiler, de skød med, lidt over ½ ton. Kanonrørene var så brede, at man - når de skulle renses - ikklædte én af de tyndeste rekrutter en hessiansæk, og lod ham kravle igennem. Ved åbningen af fortet var der en del kritik af valget af kanoner. Sagkyndige mente, at de kraftige kanoner, der havde en diameter på 35,5 cm ville kunne blive udsat for beskydning fra søen. Kanonerne skød kun ét skud hvert 4. minut og rækkevidden var kun ca. 10 km. Kanonerne skulle prøveskydes hver onsdag, og forinden gik en trommeslager rundt i Dragørs gader og bad folk om at lukke vinduerne op på klem, så de ikke blæste ud ved lufttrykket.

De store kanoner på Dragørfortet gav genlyd i Dragørs gader, når de blev prøveskudt. Foto fra 1934.

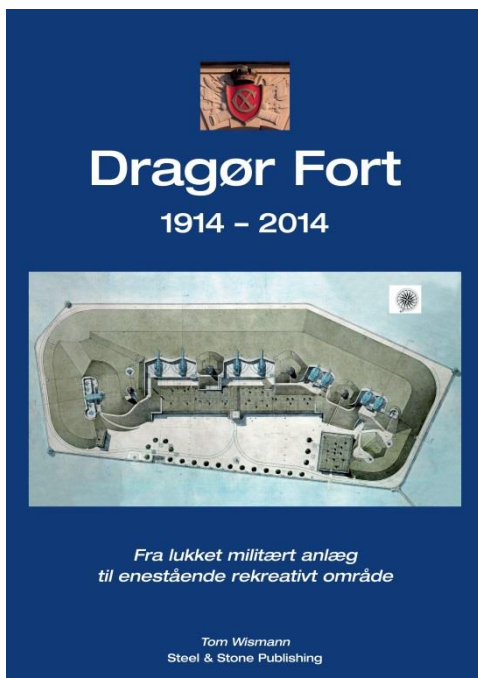
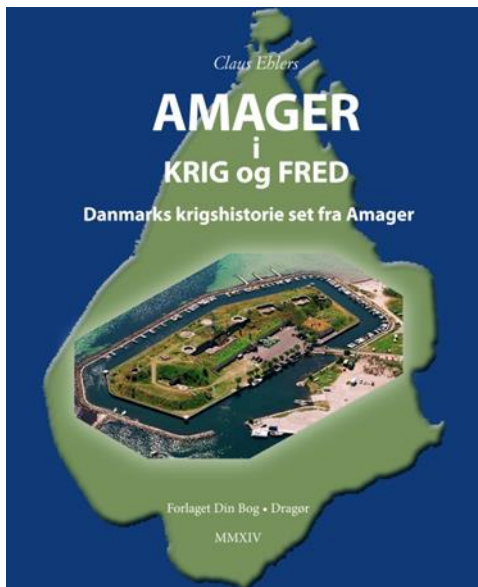
I anledning af, at Dragør Fort i år kan fejre 100 års jubilæum, finder der et større arrangement sted på Københavns Befæstningdag på Dragør Fort den 28. september 2014.

På dagen vil blive udgivet et større bogværk med titlen "Amager i Krig og Fred", hvor Danmarks krigshistorie er fortalt med afsæt i Amagers righoldige historie. Øen har, siden Christian den 4. i 1618 vedtog at bygge en befæstet by på Amager, været særdeles aktiv i det militære engagement, og utallige er de stadig eksisterende militære og forsvarsmæssige efterladenskaber på Amager. Det betyder, at man kan levendegøre historien ved de mange fysiske bygningsværker og efterladenskaber, og ved selvsyn forestille sig fortiden.

På dagen udgives endvidere bogen "Dragør Fort 1914-2014", som giver en fylldig beskrivelse af fortets historie med et væld af interessante fotos. Hver en krog af fortet endevendes, og udviklingen gennem hundrede år bliver gennemgået.

På udgivelsesdagen vil bøgerne blive solgt til reduceret pris, og der bliver mulighed for at få dem dedikeret af forfatterne. "Amager i Krig og Fred" er forfattet af amagerentusiasten Claus Ehlers, der tidligere har skrevet bogen "Amager - den lysegrønne ø".

"Dragør Fort 1914-2014" er forfattet af militærhistorikeren Tom Wismann, der blandt andet har skrevet bogen "I paddehattens skygge" om Stevnfortet.

Dragør Kommune fylder 40 år

I år fejrer Dragør Kommune sit 40 års jubilæum. Er den da ikke meget ældre? – hører vi straks nogle spørge. Jo, kommunens to byer har hundreder af år på bagen. Men 1. april i år var det 40 år siden, at de to mindre kommuner – Dragør og Store Magleby – blev lagt sammen til én. Dermed skabtes en ”storkommune”, som i dag er blandt de mindste i landet.

I forbindelse med 40-års jubilæet for kommunens sammenlægning, vil der lørdag den 23. august 2014 blive afholdt en jubilæumsfestdag. Her vil der være mange sjove aktiviteter rundt om i kommunen og med musikalske optrædere om aftenen på Dragør Havn. Dragør Lokalkarkiv markerer jubilæet med en udstilling af fotos fra hvert af de 40 år.

Udstillingen vises i Biblioteket i Hollænderhallen i perioden 18. – 31. august.

**SIG GO'DA' TIL FORÅRET -
- OG TIL HINANDEN
VED SAMMENLÆGNINGSFESTEN
i Hollænderhallen
LØRDAG DEN 13. APRIL KL. 18.30**

Hvor De bl. a. skal møde:
DET HOLLANDSKE VERDENSKENDTE **60** MANDS ORKESTER
PRINS HENDRIK
FRA DELFT – der spiller populære melodier.
MEN – De vil også møde

GRETHE MOGENSEN og INGER CHRISTRUP
JOHNNY REIMAR 5 TIMERS
MED SIT FANTASTISKE **PARTY SHOW**
med THE PARTY SINGERS og HELMER OLESENS dansorkester

MUSIK - **LISBETH og JOKUM** **SANG -**
- DANS **KONFERENCIER** **JOHN OVERGAARD** **- HUMØR**

Lodtrækning om jubilæums- og sammenlægningsplatter m. m.

Fra BARERNE sælges:
en lækker ANRETNING,
OL – VIN – SPIRITUS OG KAFFE
til yderst SMÅ PRISER!

BILLETTER TIL DENNE
KÆMPEFEST à **20 KR.**
sælges følgende steder:
SØVANGS KØBMANDSHANDEL, Birkevej,
VESTGRØNNINGENS KIOSK v/G. Olufsen,
SYDSTRANDSKIOSKEN, Krudtlånsvej 8.

Overskuddet går ubeskåret til HOLLÆNDERHALLENS fortsatte drift

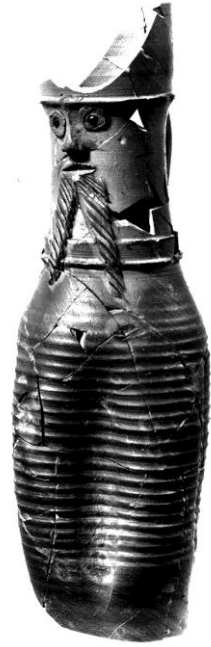
Sammenlægningen af de to kommuner i 1974 blev også fejret. Dengang holdt man fest i Hollænderhallen, der nogle år tidligere var indrettet som sportshal af Store Magleby Kommune. Ved festen optrådte Prins Hendrik – ikke den danske prinsgemal, men et hollandsk orkester. Den danske prins Henrik kom imidlertid på besøg i Store Magleby i 1996 i anledning af festlighederne for byens 475 års jubilæum.

På sporet af Dragør i sildemarkedstiden

Dragør er kendt som søfartsby, men helt tilbage i middelalderen var det silden, der gjorde byen kendt. Sildene i Øresund blev fanget om eftersommeren, og saltet ned i tønder med det samme. Købmænd kom fra hele Nordeuropa for at købe sildene, men samtidig blev der handlet med alt muligt andet, så Dragør blev i et par måneder hvert år en kæmpemæssig handelsplads.

Christian Etheridge fra Dragør Lokalarkiv har i et par måneder arbejdet med den lokale middelalderhistorie, og set den gamle historie i nyt lys, ved at inddrage ny viden fra forskere i de nordeuropæiske byer, der drev handel i Dragør dengang.

På en byvandring tirsdag den 26. august fortæller Christian om Dragørs spændende middelalderhistorie. Hans modersmål er engelsk, så sproget på turen er både dansk og engelsk. Turen starter ved Lokalarkivet, Stationsvej 5, kl. 19.00 og det er gratis at deltage.

Rhinsk skægmandskande fundet i Stakhaven ved Nørregade i Dragør i 1975. Den er formentlig bragt hertil af én af de mange købmænd, der kom til Dragør i middelalderen for at handle.

Gave til Lokalhistorisk Forening

Dragør Lokalhistoriske Forening holder hvert år sin generalforsamling, men har manglet en klokke, så dirigenten kan påkalde sig forsamlingens opmærksomhed. Igennem nogle år har man lånt en klokke, men nu får foreningen sin helt egen. For et par år siden nedlagde Sammenslutningen af Grundejerforeninger i Dragør sig selv, og overlod tidligere på året sine arkivalier til Dragør Lokalarkiv. Med i købet fulgte en dirigentklokke, som Lokalarkivet har givet videre til DLF. Der er nemlig en vis sammenhæng mellem de to foreninger, idet DLF's nuværende formand, Kurt Matisen, igennem 20 år sad i bestyrelsen for SGD.

Byvandring på Bryggen

Islands Brygge er i dag ét af Københavns attraktive kvarterer, og sådan var det også for 100 år siden. Oprindeligt var området en del af havnen, men takket være opfyldning, der begyndte i 1903, skabtes plads til en helt ny bydel.

I 1905 skrev Amager Avis: " Der vil blive kvarterer for baade velstaaende og arbejdere. Der vil med andre ord opstå en hel lille by, som i fri beliggenhed omgiven af sø og land og frisk luft til alle sider, er enestaaende i nutidens København." 25 år senere havde Islands Brygge ca. 14.000 indbyggere. Det var flere end selv de større provinsbyer havde dengang.

Dragør Lokalhistoriske Forenings søsterorganisation, Islands Brygge Lokalhistoriske Forening, inviterer den 23. august DLF's medlemmer på en byvandring på Bryggen. Guide er Sussie Paddison og turen starter kl. 14.00 ved Islands Brygges kulturhus (Adresse: Islands Brygge 18). Her slutter turen efter et par timer, og foreningen byder på en kop kaffe. Det er nødvendigt at tilmelde sig til turen på denne mailadresse: byvandring@din-bog.dk - og på tlf. 32 53 45 04 eller 40 53 45 04 (OBS: Kun for medlemmer).

Bebyggelsen af Islands Brygge begyndte lige efter år 1900 på et opfyldt areal i Københavns havn. Endnu var området præget de militære øvelsesområder, som efterhånden blev afoviklet i takt med at bydelen voksede. F.eks. blev de to krudtmagasiner flyttet til Vestvolden et godt stykke udenfor byen. Læs meget mere om Amagers militære fortid i bogen "Amager i krig og fred" (se omtale foran i bladet).

På sporet af Amagerbanen

Nogle husker endnu Amagerbanen, der i første halvdel af 1900-tallet var en væsentlig del af den kollektive transport på øen. Hvis du er nysgerrig på at få mere at vide om Amagerbanen, og de områder, den gik igennem, kan du gå med på en række vandreture på sporet af banen. Den første finder sted torsdag den 28. august kl. 17.00, hvor historiker Kristian Hasselbalch og antropolog Majken Hviid er guider. Turen starter fra krydset ved Uplandsgade og Vermlandsgade og varer ca. 2 timer.

Festlig fødselsdag på Dragørfort

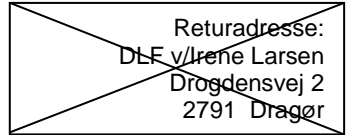
Dragør Fort blev opført 1910-14, og fortet kan således i år fejre sin 100 års fødselsdag. På dagen udgives de to bøger. "Amager i Krig og Fred" og "Dragør Fort 1910-1914". Den sidstnævnte præsenterer et utal af hidtil ukendte fotos fra fortet.

Videogruppen fra Aktivitetshuset Wiedergården præsenterer ældre og nye film om fortet. Der vil være åbent hus – også i de rum, der ikke normalt bliver fremvist, bl. a. "hemmelige" rum, der blev bygget 1951-1952. Børnene kan gå på skattejagt bl.a. i den del af fortet, som Nationalbanken lånte for 50 år siden til opbevaring af "guldreserverne". To orkestre vil underholde og royale gæster ankommer kl. 11.00 i Kongehusets veteranlimousine, Chrysler Windsor årgang 1952.

Der er sørget for, at de besøgende kan blive forsynet med mad og drikke. Søværnets Tamburkorps vil kunne høres i gaderne i det flagsmykkede Dragør inden korpset ankommer kl. 11.00 til fortet. 8. Regiments Musikkorps underholder senere på eftermiddagen.

Se nærmere på www.1153.dk/100

Kommende arrangementer

Indtil 30. september

I anledning af jubilæet for udbruddet af 1. verdenskrig, har Danmarks Lodsmuseum en lille udstilling i udstillingen om minelodseri i Øresund.

Lørdag den 23. august

Dragør Kommune 40 år.

Se nærmere på www.dragoer.dk

Hver onsdag og lørdag i august

Historiske byvandring i Dragør. Se mere på www.visit-dragoer.dk

Lørdag den 23. august kl. 14.00

Byvandring på Islands Brygge.

Se nærmere inde i bladet. Husk tilmelding.

Tirsdag den 26. august kl. 19.00

Byvandring i middelalderens spor i Dragør.

Se nærmere inde i bladet.

Lørdag den 6. september kl. 12.00 - 16.00

Dansk Dykkehistorisk Selskab demonstrerer dykning med historisk dykkeudstyr på Dragør Havn.

Tirsdag den 16. september kl. 19.00

Foredrag i Havnepakhuset: Sørovere og pirater i Øresund og Østersø. Arrangør: Dragør Museumsforening.

Søndag den 28. september kl. 11.00 - 16.00

Københavns Befæstningsdag - Dragør Fort 100 år.

Se nærmere på www.1153.dk/100 eller www.befaestningsdagen.dk

Lørdag den 8. november

Arkivernes Dag: Åbent hus i Dragør Lokalarliv.